

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ДЕТЕРМІНАНТИ ТА ЗАПОБІГАННЯ

Навчальний посібник

Міністерство внутрішніх справ України
Національна академія внутрішніх справ

**Корупційна злочинність в Україні:
сучасний стан, детермінанти та
запобігання**

Навчальний посібник

КИЇВ – 2018

УДК 343.97:343.352

К 698

Рекомендовано вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 3 від 27.02. 2018 р.)

Рецензенти:

Копотун І.М. – доктор юридичних наук, професор.
Нікітін Ю.В. – доктор юридичних наук, професор.

Авторський колектив:

В.В. Василевич - канд.юрид. наук, проф.: підрозд. 6.5, 6.6 розд. 6; *О.М. Джужа* – д-р юрид. наук, проф.: передмова; підрозд. 6.1, 6.2 розд. 6; *А.О. Джужа* – канд. юрид. наук: підрозд. 7.4 розд. 7; *О.Г. Колб* – д-р юрид. наук, проф.: підрозд. 7.1, 7.3 розд. 7; *І.О. Колб* – канд. юрид.наук: підрозд. 7.2 розд. 7; *Н.В. Кулакова* – канд. юрид. наук, доц.: розд. 4; *Ю.О. Левченко* – канд. юрид. наук, доц.: підрозд. 5.3 розд. 5; *Микитчик А.В.* – канд. юрид. наук: підрозд. 3.4 розд. 3; *С.І.Мінченко* – д-р юрид. наук, с.н.с.: підрозд. 3.2 розд. 3; *Т.В. Миронюк*– канд. юрид. наук: підрозд. 6.3, 6.4 розд. 6; *С.А. Мозоль* – канд. юрид. наук., с.н.с.: підрозд. 3.1 розд. 3(у співавт. з *Е.В. Расюком* .; *Г.С. Поліщук* – канд. юрид. наук, доц.: підрозділи 5.1, 5.2 розд. 5; *Е.В. Расюк* – канд. юрид. наук, доц.: передмова; розділ 1; підрозд. 3.3; підрозд. 3.1 розд. 3 (у співавторстві з *С.А.Мозолем*); *А.В. Савченко* – д-р. юрид. наук, проф.: розділ 2

Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / автор. кол.: В. В. Василевич, О. М. Джужа, А. О. Джужа, О. Г. Колб, О. І. Колб, Н. В. Кулакова, Ю. О. Левченко, А. В. Микитчик, С. І. Мінченко, С. А. Мозоль, Т. В. Миронюк, Г. С. Поліщук, Е. В. Расюк, А. В. Савченко; за ред. проф. О. М. Джужи та доц. Е. В. Расюка. – Київ: ФОП Маслаков, 2018. – 340 с.

ISBN 978-617-7625-16-1

Навчальний посібник присвячений актуальним питанням корупційної злочинності в Україні, зокрема: розкриваються категоріальний апарат й антикорупційна державна політика, висвітлюються кримінально-правова та кримінологічна характеристики корупційної злочинності, окреслюються окремі питання запобігання корупційній злочинності. Самостійні розділи навчального посібника присвячені причинам та умовам корупційної злочинності в Україні, а також зарубіжному досвіду у сфері запобігання корупційній злочинності. Окремим розділом у роботі окреслено суб'єкти запобігання корупційній злочинності в Україні.

Посібник буде цікавим для державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, які підвищують кваліфікацію, а також викладачам, докторантам, аспірантам і магістрам, що знаходяться у стані наукового пошуку у сфері запобігання корупційній злочинності в Україні.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1. КОРУПЦІЯ, КОРУПЦІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ ТА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	10
1.1. Поняття, основні ознаки та характеристики корупції, корупційної злочинності	10
1.2. Рівні, наслідки та ризики поширення корупції для держави і суспільства	24
1.3. Поняття, сутність і зміст державної антикорупційної політики в Україні	31
1.4. Принципи, функції, цілі і завдання державної антикорупційної політики в Україні	40
1.5. Антикорупційне законодавство України.....	50
1.6. Механізм реалізації державної антикорупційної політики України	64
РОЗДІЛ 2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ.....	79
2.1. Поняття корупційних злочинів.....	79
2.2. Ознаки корупційних злочинів	83
2.3. Види корупційних злочинів.....	86
2.4. Кримінально-правові наслідки вчинення корупційних злочинів.....	88
2.5. Покарання за корупційні злочини.....	92
2.6. Загальна кримінально-правова характеристика корупційних злочинів	95
2.7. Особливості окремих складів корупційних злочинів.....	104
2.8. Перспективи кримінальної відповідальності за корупційні злочини	119

РОЗДІЛ 3. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	128
3.1. Сучасний стан, рівень, структура, динаміка корупційної злочинності	128
3.2. Регіональні особливості корупційної злочинності	144
3.3. Прогнозування корупційної злочинності	166
3.4. Особливості кримінологічної характеристики осіб, що вчиняють корупційні злочини	180
РОЗДІЛ 4. ПРИЧИНИ ТА УМОВИ КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	194
4.1. Правові причини та умови корупційної злочинності	194
4.2. Економічні причини та умови корупційної злочинності	201
4.3. Організаційно-управлінські причини та умови корупційної злочинності	207
4.4. Соціальні причини та умови корупційної злочинності	217
РОЗДІЛ 5. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ	222
5.1. Сучасний стан та тенденції корупційної злочинності у зарубіжних країнах	222
5.2. Нормативно-правове забезпечення Європейського Союзу в сфері запобігання корупційній злочинності	227
5.3. Позитивний зарубіжний досвід запобігання і протидії корупційній злочинності	233
РОЗДІЛ 6. СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ	242
6.1. Класифікація та координація суб'єктів запобігання корупції в Україні	242
6.2. Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України як суб'єкти запобігання корупційній злочинності	248

6.3. Національне антикорупційне бюро України як суб'єкт запобігання корупційній злочинності.....	253
6.4. Національне агентство з питань запобігання корупції як суб'єкт запобігання корупційній злочинності.....	260
6.5. Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національна поліція, Служба безпеки України як суб'єкти запобігання корупційній злочинності.....	267
6.6. Громадськість як суб'єкт запобігання корупційній злочинності	274
РОЗДІЛ 7. ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....	281
7.1. Загальносоціальні заходи запобігання корупційній злочинності.....	281
7.2. Спеціально-кримінологічні заходи запобігання корупційній злочинності	290
7.3. Особливості здійснення індивідуальних заходів із запобігання корупційної злочинності.....	302
7.4. Віктимологічне моделювання запобігання корупційної злочинності	311
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	319